

## Ympäristövaliokunta

**Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta, asetuksen (EU) 2019/1020 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 305/2011 kumoamisesta (rakennustuoteasetus)**

Suurelle valiokunnalle

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta, asetuksen (EU) 2019/1020 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 305/2011 kumoamisesta (rakennustuoteasetus) (U 72/2022 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Kirsi Martinkauppi, ympäristöministeriö
- hallitusneuvos Pauliina Kanerva, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Hanna-Maria Urjankangas, liikenne- ja viestintäministeriö
- ryhmäpäällikkö Paula Porkola, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- toimitusjohtaja Riikka Holopainen, Ympäristömerkintä Suomi Oy
- johtaja Timo Pulkki, Rakennusteollisuus RT ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sisäministeriö
- Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
- Teknologiateollisuus ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Väylävirasto

## VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

### *Ehdotus*

Euroopan komissio antoi 30.3.2022 ehdotuksen asetuksiksi rakennustuotteiden kaupan pitämisestä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta, asetuksen (EU)2019/1020 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 305/2011 kumoamisesta (COM(2022)144 final). Ehdotuksella pyritään korjaamaan voimassa olevan rakennustuoteasetuksen puutteita.

### *Valtioneuvoston kanta*

Valtioneuvosto suhtautuu komission ehdotukseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä ehdotuksen tavoitetta edistää kiertotaloutta ja sisämarkkinoiden toimintaa rakennusallalla. Valtioneuvosto pitää tärkeänä mahdollisuutta nykyistä laajempaan rakennustuotteiden uudelleen käyttöön.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotukseen sisältyvien siirrettyä säädösvaltaa, täytäntöönpanosäädöksiä ja komiteamenettelyä koskevien säännösten osalta on syytä varmistua, että ne sopivat käyttötarkoitukseensa ehdotetuissa muodoissaan. Ehdotetun toimivallan siirron laajuutta ja asianmukaisuutta arvioidaan neuvottelujen edetessä tarkemmin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että harmonisoituja standardeja hyödynnetään EU-lainsäädännön vaatimusten tukena jatkossakin ensisijaisesti suhteessa komission laatimiin tekniisiin ja yhteisiin eritelmiin. Silloin, kun teknisiä ja yhteisiä eritelmiä poikkeuksellisesti käytetään, tulee varmistaa sidosryhmien mahdollisuudet osallistua niiden laadintaprosessiin. Delegoituja säädöksiä voidaan kuitenkin pitää tarkoituksenmukaisena menettelynä siltä osin, kun kysymyksessä on standardisointityön pysähtyneisyydestä johtuva luokkien ja lukuarvojen määrittely sisämarkkinoiden toiminnan varmistamiseksi. Delegoituja säädöksiä ei kuitenkaan tarvita esimerkiksi asioihin, joista tavallisesti päättävät valvontaviranomaiset. Seuraamusten osalta valtioneuvosto pitää tärkeänä kansallisen oikeusjärjestelmän lähtökohtien ja suhteellisuusperiaatteen kunnioittamista. On tärkeää varmistaa, että kansallinen liikkumavara sallitaan kyseisten velvoitteiden osalta. Jatkovalmistelussa on myös varmistettava, että lopullinen asetus ei sisällä kansallisen oikeusjärjestelmän perusratkaisujen vastaisia velvoitteita.

Lisäksi valtioneuvosto pitää tarpeellisena varmistaa, ettei päällekkäisyyksiä muun sääntelyn kanssa synny. Erityisesti on huolehdittava samanaikaisesti käsittelyssä olevan rakennustuoteasetuksen ja ekosuunnitteluasetuksen keskinäisestä johdonmukaisuudesta. Mahdollisesti syntyviä ja vältettäviä päällekkäisyyksiä on ennakoitu olevan myös yritysvastuuta koskevan sääntelyn samoin kuin kemikaalisääntelyn (REACH) kanssa. Valtioneuvosto pitää ylipäätään sääntelyn selkeyttä ensiarvoisen tärkeänä.

Kiertotalousnäkökulman sisällyttäminen rakennustuoteasetukseen on olennaisen tärkeää. Asetuksen soveltamisalan täsmentämiseen käytettyjen tuotteiden osalta tulee jatkovalmistelussa kuitenkin kiinnittää huomiota.

Valtioneuvosto ei pidä hyvänä komission ehdotusta rakennustuoteasetuksen soveltamisalan merkittävästä muuttamisesta nykyisestä. Komission ehdotus laajentaisi soveltamisalan koske-

## Valiokunnan lausunto YmVL 40/2022 vp

maan muun muassa suoria asennuksia; komponentteja, joita voidaan pitää rakennustuotteina, vaikkei valmistaja olisi tarkoittanut niitä rakennustuotteiksi; uudelleen käytettäviä rakennustuotteita; 3D-tulostettavia rakennustuotteita; rakennuspaikalla valmistettavia rakennustuotteita sekä tehdasvalmisteisia omakotitaloja. Toisaalta komission ehdotus rajaisi soveltamisalan ulkopuolelle joukon rakennustuotteita, jotka tällä hetkellä kuuluvat sen soveltamisalaan. Valtioneuvosto ilmaisee huolensa siitä, että soveltamisalan muutos voi aiheuttaa rakennusosalle merkittäviä lisäkustannuksia. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että valmistelun yhteydessä selvennetään ero rakentamisen ja rakennustuotteen valmistamisen välillä. Esimerkiksi rakennuspaikan luonnonmateriaaleista rakennettavaan rakennukseen tehtävät rakennusmateriaalit ja -osat taikka infrarakentamisen yhteydessä murskattava kiviaines eivät kuuluisi rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan. Kaikkia rakennustuotteiden valmistajia on kohdeltava tasapuolisesti riippumatta tuotantomenetelmästä. Uudelleen käytettävien rakennustuotteiden osalta on selvennettävä, milloin ne tosiasiallisesti kuuluvat soveltamisalaan ja milloin eivät.

Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena, että pk-sektorilla on mahdollisuus tuotteiden markkinoille saattamiseen yksinkertaistettuja menettelyjä noudattaen ja että suoritustasoilmoituksen laatimisesta on mahdollista tietyin edellytyksin vapautua. Valtioneuvosto pitää suotavana muutosehdotuksen myönteistä vaikutusta rakennusalan standardisointiin. Koska siirtymäaika on pitkä, valtioneuvosto edellyttää, että valmistelun yhteydessä etsitään kestäviä ratkaisuja voimassa olevan rakennustuoteasetuksen soveltamisessa ilmenneisiin ongelmiin. Valtioneuvoston näkemyksen mukaisesti komission ehdotus ei ratkaise voimassa olevan rakennustuoteasetuksen mukaisten rakennustuotteiden standardisoinnissa ilmenneitä ongelmia. Valtioneuvosto pitää yli kahdenkymmenen vuoden siirtymäaikaa pitkänä ja haastavana rakennusosalle.

Valtioneuvosto huomauttaa, että tuotekohtaisten ominaisuuksien ilmoittamistavan yhdenmukaistaminen ei poista rakentamisen ohjauksen kansallista tarvetta. Vastuu kansalaistensa turvallisuudesta ja rakennuskohteen terveellisyydestä on edelleenkin jäsenvaltioilla. Valtioneuvosto pitää hyvänä mahdollisuutta säätää terveyteen, turvallisuuteen tai ympäristön, myös ilmaston, suojeleluun liittyvien pakottavien syiden vuoksi kansallista lainsäädäntöä edellyttäen, että sillä ei rapauteta standardisointia sisämarkkinoiden toimivuuden perustana. On olennaisen tärkeää, että tätä sääntelyä sovelletaan jo voimassa olevan rakennustuoteasetuksen aikana julkaistuihin harmonisoituihin tuotestandardeihin.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaisesti on tärkeää huolehtia, että ehdotuksen suhde EU:n markkinavalvonta-asetuksen (2019/1020) kanssa on selkeä ja vältetään päällekkäisyydet. Rakennustuoteasetuksessa tulisi säätää vain sellaisista markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista, jotka ovat tarpeellisia rakennustuotesektorin erityispiirteistä johtuen. Ehdotetussa asetuksessa tulisikin säätää markkinavalvonnasta ainoastaan siltä osin, kuin halutaan poiketa markkinavalvonta-asetuksesta.

Valtioneuvoston kantaa tarkistetaan jatkovalmistelun yhteydessä yksityiskohtien osalta.

## VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta yhtyen valtioneuvoston kantaan pitää tärkeänä asetusehdotuksen tavoitteita kiertotalouden ja rakennusalan sisämarkkinoiden toiminnan edistämisestä. Rakennustuotteiden uudelleenkäyttöön liittyvien tulkintojen selkeyttäminen luo edellytyksiä purkumateriaalien laadukkaalle hyödyntämiselle ja uudelleenkäyttöön perustuvalla liiketoiminnalla. Uudelleenkäyttö tehostaa luonnonvarojen tehokasta hyödyntämistä ja voi vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, eli kiertotaloudella voidaan saavuttaa myös ilmastohyötyjä. Kiertotalouden tavoitteita haittaa erityisesti jätelainsäädäntö, sillä jos tuotetta pyritään käyttämään uudelleen vähänkään eri tarkoitukseen kuin mihin se on alunperin suunniteltu, se luokitellaan jätteeksi. Raskaan jätelainsäädännön soveltamisen estämiseksi uudelleenkäytön määrittelyä tulisi lieventää. Lainsäädäntöjen rajapintoja tulee tarkastella päällekkäisen sääntelyn välttämiseksi ja toisaalta sääntelyn johdonmukaisuuden ja yhteensopivuuden turvaamiseksi.

Tavoitteena tulee myös olla mahdollisimman yksinkertainen ja toteuttamiskelpoinen sääntely, joka perustuu esisijaisesti harmonisoitujen standardien hyödyntämiseen EU-lainsäädännön vaatimusten tukena suhteessa komission laatimiin teknisiin ja yhteisiin eritelmiin. Silloin, kun teknisiä ja yhteisiä eritelmiä poikkeuksellisesti käytetään, tulee varmistaa sidosryhmien mahdollisuudet osallistua niiden laadintaprosessiin. Käytettyjen tuotteiden ja uudelleenvalmistettujen tuotteiden lisääminen yhteisten standardien piiriin yhtenäistäisi näiden käytön sääntelyä ja parantaisi niiden turvallisuutta. Sinänsä tärkeä on kuitenkin mahdollisuus säätää terveyteen, turvallisuuteen, ympäristönsuojeluun tai ilmastomuutoksen hillintään liittyvien pakottavien syiden vuoksi myös kansallista lainsäädäntöä edellyttäen, että sillä ei tehdä tyhjäksi standardisointia sisämarkkinoiden toimivuuden perustana.

Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin hyvin ongelmallisena sitä, ettei komission ehdotus ratkaise voimassa olevan rakennustuoteasetuksen mukaisten rakennustuotteiden standardisoinnissa ilmenneitä ongelmia. Asetusehdotuksen arvioidaan päinvastoin olevan nykyistä monimutkaisempi ja toteutettavuudeltaan epärealistinen. Pitkää siirtymisaikaa pidetään myös haastavana rakennusalalle.

Komissio ehdottaa rakennustuoteasetuksen soveltamisalan merkittävää muuttamista osin huomattavalla laajentamisella ja osin rajaamalla osa nykyisistä rakennustuotteista ulos. Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että koska soveltamisalan muutos voi aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia, perusteita siihen tulee vielä harkita ja myös selventää eroa rakentamisen ja rakennustuotteen valmistamisen välillä. Asetusehdotuksen arvioidaan joka tapauksessa nostavan rakennustuotteiden valmistajien vuosittaisia kustannuksia noin 8 %, joten kustannuksia on tarpeen arvioida sekä pyrkiä minimoimaan hallinnollisten kustannusten kasvu.

Valiokunta korostaa lopuksi, että komissiolle delegoitavaksi ehdotetun toimivallan laajuutta on tarkasteltava kriittisesti ja varmistettava, että lainsäädännön keskeisiä osia ei siirretä delegoiduilla säädöksillä ohjattaviksi.

## Valiokunnan lausunto YmVL 40/2022 vp

### VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.*

Helsingissä 20.10.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Hanna Kosonen kesk  
jäsen Petri Huru ps  
jäsen Mai Kivelä vas  
jäsen Johan Kvarnström sd  
jäsen Sheikki Laakso ps  
jäsen Kai Mykkänen kok  
jäsen Mikko Ollikainen r  
jäsen Mauri Peltokangas ps  
jäsen Juha Sipilä kesk  
jäsen Saara-Sofia Sirén kok  
jäsen Hussein al-Taeed sd  
jäsen Katja Taimela sd  
jäsen Mari-Leena Talvitie kok  
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos